

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗАХИСТ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ УЧАСНИКІВ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ

У запропонованій до обговорення науковій статті автором зроблена спроба окреслити проблемні аспекти загальних положень про захист немайнових прав учасників господарських товариств. На підставі проведеного аналізу чинного законодавства та правової доктрини зроблено висновок про необхідність виокремлення загальних та спеціальних (корпоративних) способів захисту відповідних прав. Особливістю такого відокремлення є закріплення відповідних способів у різних джерелах правового регулювання. Зокрема, якщо перші мають міститися в Цивільному кодексі України, то другі – мають бути передбачені нормами спеціальних (корпоративних) нормативно-правових актів.

Ключові слова: немайнові корпоративні права, учасники господарського товариства, акціонери, способи захисту, право на захист.

Постановка проблеми. Нормальна динаміка правовідносин у господарських товариствах передбачає відповідність реальної поведінки їх учасників ідеальній моделі, закріпленій у правовій нормі. Відхилення від такої моделі поведінки одними учасниками господарських товариств може викликати несприятливі наслідки для інших суб'єктів, що виявляються у порушенні належних їм прав і законних інтересів.

Захист суб'єктивних прав та інтересів учасника (акціонера) означає захист його можливостей альтернативно реалізувати своє право, що закріплене чинним законодавством чи статутом. Для того щоб ці можливості втілились у конкретне суб'єктивне право, необхідний механізм охорони і захисту, в т. ч. прав та інтересів учасника (акціонера). Складовою такого ефективного механізму є право на захист, що закріплене чинним законодавством як самостійне право, яке має бути реалізоване у випадку порушення суб'єктивних прав учасника (акціонера) господарського товариства.

Метою статті є з'ясування загальних положень про захист немайнових прав учасників господарських товариств.

Виклад основного матеріалу. В юридичній літературі відзначено, що право на захист – це юридично закріплена можливість управомоченої особи використовувати заходи правоохоронного характеру для припинення дій, які порушують права. Зміст цього права визначається комплексом норм матеріального і процесуального характеру, які встановлюють: власне зміст правоохоронного заходу; підстави його застосування; коло суб'єктів, управомочених на його застосування; процесуальний порядок його за-

стосування; матеріально-правові і процесуальні права суб'єктів, до яких застосовується даний захід.

Актуальність питання про захист прав учасників (акціонерів) не викликає сумніву, оскільки будь-яке право, що не супроводжується доступними й ефективними засобами захисту, втрачає свою привабливість. Таким чином, захист немайнових прав учасників (акціонерів) господарських товариств здійснюється у встановленому законом порядку і з використанням відповідної форми і способів захисту.

Найбільш поширеною є класифікація форм захисту на юрисдикційну і неюрисдикційну. При цьому першою є діяльність державних або уповноважених державою органів по захисту порушених чи оспорюваних суб'єктивних прав [1, с. 41; 2, с. 337]. У рамках юрисдикційної форми захисту виділяють загальний (судовий або позовний) і спеціальний (адміністративний) порядок захисту порушених прав.

Неюрисдикційна форма захисту охоплює дії громадян і організацій, пов'язані із захистом цивільних прав і охоронюваних законом інтересів, які вчиняються ними самостійно, без звернення за допомогою до державних та інших компетентних органів (самозахист цивільних прав). До такої форми захисту належить самозахист. У корпоративних відносинах самозахист виявляється у можливості учасників, немайнові права яких порушені або створена загроза їх порушення, звернутись до органів управління господарським товариством із проханням вплинути на дії інших учасників і припинити таке порушення. Особливістю вищезазначених механізмів самозахисту є те, що найбільш ефективними вони стають тоді, коли реалізуються колективно, шляхом об'єднання з іншими зацікавленими учасниками товариства.

У літературі, залежно від порядку реалізації самозахисту, виділяють: безпосередній порядок самозахисту (участь в управлінні справами, право самим скликати загальні збори товариства, право на кумулятивне голосування) та опосередкований (внесення своїх пропозицій до порядку денного загальних зборів, проведення ревізійною комісією перевірки фінансово-господарської діяльності правління на вимогу акціонерів або будь-якого з учасників товариства з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ), право акціонера вимагати здійснення обов’язкового викупу акціонерним товариством (далі – АТ) належних йому акцій).

Відомо, що питання захисту цивільних прав завжди розглядається у сукупності з проблемою змісту суб’єктивного права. Питання про те, чи містить суб’єктивне право правомочність на захист суб’єктивного права, не отримало в юридичній науці однозначного вирішення. На сьогодні існують три підходи до місця права на захист у структурі суб’єктивного права: 1) як однієї з правомочностей, що входить до складу суб’єктивного права [3, с. 73–74; 4, с. 105–106; 5, с. 177; 6, с. 580]; 2) як самостійного права [7, с. 376; 8, с. 11–14; 9, с. 71, 73]; 3) позиція, яка поєднує елементи двох перших підходів та полягає в тому, що право на захист – це одна з правомочностей суб’єктивного права, але у результаті правопорушення воно трансформується у самостійне суб’єктивне право, тобто може існувати й самостійно [10, с. 14–15; 11, с. 12].

Нами обстоюється позиція про те, що зміст суб’єктивного права складається з двох правомочностей – на власні і чужі дії. При цьому право на захист – це самостійне суб’єктивне право, а не його структурний елемент. По-перше, це виражається у тому, що право на захист, як і суб’єктивне право, є мірою можливої поведінки управомоченої особи, але поведінки цільової і більш вузької за обсягом – спрямованої на досягнення відновлювально-припиняючої мети і пов’язаної з використанням заходів правоохоронного характеру. По-друге, заходи правоохоронного характеру повинні відповідати характеру самого суб’єктивного права. По-третє, право на захист, як і суб’єктивне право, включає в себе декілька можливостей, що забезпечують реалізацію суб’єктивного права на різних її етапах і в різних ситуаціях.

З точки зору інституту захисту цивільних прав важливою межею є умови, що стосуються об’єкта захисту. Вважаємо, що об’єктом захисту є суб’єктивне право із застереженням про те, що не всі суб’єктивні права можуть бути об’єктом захисту, а лише ті, які визнані цивільним правом і відповідають вимогам цивільного законодавства.

Порушення права є таким станом права учасника господарського товариства, за яким воно зазнає протиправного впливу з боку порушника, – зменшується або ліквідується як таке. Іншими словами, порушення права пов’язане з позбавленням його носія можливості здійснити своє право повністю або частково. Порушення немайнових прав учасника (акціонера) у більшості випадків пов’язані з проведенням загальних зборів учасників (акціонерів) чи неправомірними діями наглядової ради або виконавчого органу товариства (неповідомлення про проведення загальних зборів, недопущення до участі в загальних зборах, неврахування голосу учасника (акціонера) під час голосування, невключення до числа кандидатур для обрання до наглядової ради, виконавчого органу або ревізійної комісії, відмова в наданні документації товариства для ознайомлення і т. д.).

В юридичній літературі традиційно виділяють універсальні способи захисту цивільних прав (ст. 15 ЦК України), застосування яких є можливим у випадку порушення різних суб’єктивних цивільних прав, і спеціальні способи, які використовуються лише під час порушення певного виду суб’єктивних цивільних прав. До універсальних способів захисту слід віднести такі: визнання права, припинення дії, яка порушує право; відновлення становища, яке існувало до порушення; відшкодування збитків і т. д. (ч. 2 ст. 16, ст. 22 ЦК України). Враховуючи специфіку немайнових прав учасників господарських товариств, загальні способи захисту у цьому випадку мають свої особливості у процесі їхньої реалізації, підставах, співвідношенні та ефективності, на що звернута увага у юридичній літературі [12, с. 83–149; 13, с. 23–25].

Натомість спеціальні способи захисту цивільних прав передбачаються спеціальним законодавством або локальними актами нормотворчості. Для захисту прав учасників (акціонерів) господарського товариства законодавець передбачив спеціальні способи, які можна назвати корпоративними (наприклад, ст. 68 Закону України «Про акціонерні товариства» передбачена можливість реалізації так званого «права на незгоду» як способу захисту суб’єктивних прав акціонера).

Група корпоративних способів захисту прав, відокремлення яких обумовлене особливостями природи прав, що захищаються, має і внутрішньовидову класифікацію, що полягає в такому:

а) застосування тих чи інших способів захисту прав залежить від різновиду корпоративної організації, в рамках якої виникають відповідні права (наприклад, такий корпоративний спосіб захисту прав, як виключення учасника з господарського товари-

ства, може бути застосований у ТОВ, проте не є допустимим у діяльності АТ);

б) застосування корпоративного способу захисту обумовлене особливостями самого права, яке підлягає захисту. Можна розділити корпоративні способи захисту майнових і немайнових прав учасників господарських товариств. Разом із тим слід мати на увазі, що така класифікація значною мірою буде умовною. Це пов'язано з тим, що майнові та немайнові права, які належать учаснику (акціонеру) господарського товариства, утворюють єдиний комплекс прав. Тому порушення майнового права, як правило, викликає порушення немайнового права, і навпаки. Наприклад, такі корпоративні способи захисту прав, як право акціонерів вимагати викупу належних їм акцій, наділення власників привілейованих акцій правом голосу можуть застосовуватись для захисту майнових прав або для захисту майнових і немайнових прав одночасно.

У цивілістичній науці зауважено, що система цивільно-правових способів захисту прав учасників (акціонерів) визначається як сукупність спеціальних, можливих і допустимих заходів з відновлення порушеного немайнового права, недопущення і попередження його порушень, що передбачені законом і внутрішньокорпоративними актами. Отже, необхідно розрізняти способи, що можуть застосовуватись для захисту прав та інтересів засновників товариств, які вчиняють дії до їх державної реєстрації, і способи захисту, що можуть застосовувати учасники (акціонери) як легітимні учасники корпоративних правовідносин. У свою чергу, способи захисту прав учасників (акціонерів) поділяються на способи, що можуть опосередковувати захист прав кожного учасника (акціонера) (недопущення неправомірних дій реєстратора і внесення запису до реєстру акціонерів товариства, визнання недійсним договору купівлі-продажу акцій), і способи, що можуть бути застосовані лише окремими групами учасників (акціонерів) (у випадку встановлення законом чи внутрішньокорпоративними документами цензу для реалізації акціонером або їхньою групою певного права). При цьому необхідно звернути увагу на те, що кожен спосіб захисту прав учасників (акціонерів) опосередковує застосування окремих методів, що сприяють досягненню мети їх захисту. Непростий юридичний склад корпоративних правовідносин, як правило, тягне за собою необхідність одночасного застосування декількох способів і методів захисту порушеного права.

Основна характеристика корпоративних способів захисту прав полягає у тому, що їх застосування можливе під час порушення або *створення загрози порушення* (виділено мною. – В. Ж.) особливих

суб'єктивних цивільних прав, що є елементами змісту корпоративних правовідносин. По суті, як вказує Д. В. Ломакін, такі способи захисту є самостійними суб'єктивними цивільними правами [14, с. 424]. Можливість одного суб'єктивного права виступати способом захисту іншого суб'єктивного права є гарантією його належного здійснення.

Комплексний характер корпоративних способів захисту має місце також навіть під час порушення певних прав. Так, порушення немайнової правомочності учасника (акціонера) господарського товариства – на участь у загальних зборах учасників (акціонерів) господарського товариства – може бути захищене шляхом самостійного скликання таких зборів. Право вимагати скликання загальних зборів обумовлюється величиною і характеристикою частки участі у статутному капіталі господарського товариства. Таким правом володіють акціонери, які є власниками 10 і більше відсотків голосуючих акцій (ст. 47 Закону України «Про акціонерні товариства»), й учасники, які є власниками 20 і більше відсотків часток у статутному капіталі ТОВ (ст. 61 Закону України «Про господарські товариства»).

На думку деяких вчених, безпосередньо захищати права акціонера повинні корпоративний секретар і служба внутрішнього аудиту (контролю) [5, с. 212]. Сама ідея корпоративного секретаря запозичена Принципами корпоративного управління з досвіду деяких зарубіжних країн (переважно англо-американської правової системи). Останнім часом у них явно прослідковується тенденція до посилення ролі вказаного інституту, а в окремих державах (у Великобританії та Австралії) положення про спеціальну посадову особу віднайшли законодавче закріплення.

У міжнародній практиці мають місце два схожих інститути: корпоративний секретар (в США і Канаді) і секретар компанії (у Великобританії, Австралії). Головна відмінність секретаря компанії від корпоративного секретаря полягає в тому, що функція і зона відповідальності у першого дещо ширші, ніж у другого. У рамках континентальної правової системи вказані інститути виявились менш затребуваними, хоча й отримали достатньо позитивну оцінку в корпоративному середовищі та закріплені чинним законодавством (ст. 56 Закону України «Про акціонерні товариства»).

При цьому підтримки в цілому заслуговує пропозиція В. В. Долинської, яка вказує на те, що порядок обрання або призначення корпоративного секретаря, його підпорядкованість і підконтрольність доцільно встановлювати на рівні закону, а функції, права й обов'язки, які залежать від специфіки АТ, масштабів його діяльності й кількості акціонерів,

конкретизувати в локальних нормативних актах [15, с. 568]. Проте Ю. С. Поваров, у цілому погоджуючись з вищенаведеною позицією, робить поправку на те, що законодавчого закріплення потребують й основні засади його правового статусу (а це, у свою чергу, немислимо без нормування – хоча б і у найзагальнішому вигляді – «секретарських» функцій і повноважень) [16, с. 349]. Важливим аспектом під час моделювання правил (як для законодавця, так і для локальної нормотворчості) є поділ функцій корпоративного секретаря і рахункової комісії (а також секретаря наглядової ради).

Специфічні особливості має і судовий захист немайнових прав учасників (акціонерів) господарського товариства. Вирішуючи спір по суті, суд повинен встановити наявність у особи, яка звернулася з позовом, суб'єктивного матеріального права або законного інтересу, на захист якого подано позов до товариства, а також з'ясувати наявність чи відсутність факту їх порушення або оспорування товариством та яким чином товариство, до якого позивачем пред'явлені позовні вимоги щодо зобов'язання надати звітні документи порушує права та законні інтереси останнього.

У багатьох випадках при порушенні немайнових прав учасника (акціонера), наприклад, права на інформацію про проведення загальних зборів, права голосувати на загальних зборах і т. д., він уповноважений вимагати в судовому порядку не поновлення його порушених прав, а оскарження рішень загальних зборів. Наприклад, право на оспорування рішення загальних зборів акціонерів за законодавством Німеччини (§ 245 Закону Німеччини про АТ) [17, с. 260] мають: 1) будь-який акціонер, який був присутній на загальних зборах, якщо він придбав акції до публікації порядку денного і голосував проти прийнятого рішення; 2) будь-який акціонер, який не був присутній на загальних зборах, якщо він неправомірно не був допущений на загальні збори, або збори скликані неналежним чином, або питання, з якого прийнято рішення, не було опубліковане у встановленому порядку; 3) будь-який акціонер, який придбав акції до публікації порядку денного, якщо прийняте рішення має на меті надання іншому акціонеру (-ам) особливих переваг у збиток товариству або іншим акціонерам; 4) правління; 5) будь-

який член правління і наглядової ради, якщо внаслідок виконання рішення члени правління або наглядової ради вчинили б злочин, або адміністративний проступок, або отримали обов'язок відшкодування шкоди.

Отже, за законодавством Німеччини захист прав акціонерів розуміється і як охорона, і як забезпечення. Його основними принципами є: надання кожному власнику хоча б однієї акції АТ права голосу на загальних зборах акціонерів; відсутність перешкод у реєстрації прав власності на акції; участь у формуванні наглядової ради і т. д. [15, с. 587–588]

Однак до негативних аспектів сучасної правової дійсності у сфері корпоративних правовідносин можна віднести те, що внутрішньокорпоративний порядок захисту немайнових прав учасників (акціонерів) практично не врегульований чинним законодавством України, хоча за прикладом організації біржової торгівлі міг би мати деяке значення за умови його закріплення у статуті або іншому локальному правовому акті господарського товариства.

Висновки. В юридичній літературі докладно досліджуються питання захисту прав учасників (акціонерів) господарських товариств. В основному здійснюється пошук найбільш оптимальних способів захисту, їх систематизація, класифікації. Проте якими б різноманітними не були способи захисту чи їх кількість у законах, вони не можуть бути ефективно використані без напрацювання і закріплення у правових актах, у звичаях ділового обороту або договорах механізму захисту немайнових прав учасників господарських товариств.

Завершенням дії механізму захисту немайнових прав учасників господарського товариства повинно стати їх реальне (формальне і фактичне) відновлення. Безпосередньо таким вважатиметься не винесення судом позитивного рішення за законною вимогою особи (це лише проміжний етап), а належне виконання рішення суду. Саме фактична реалізація (наприклад, внесення запису до реєстру акціонерів), реальна можливість здійснювати свої відновлені права (наприклад, брати участь у роботі загальних зборів учасників (акціонерів)) повинні завершувати дію механізму захисту такого немайнового права, оскільки лише у цьому випадку правова мета може вважатись досягнутою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гражданское право : учеб. для вузов : в 2 т. / В. В. Витрянский, В. С. Ем, И. А. Зенин, Е. А. Суханов ; отв. ред. проф. Е. А. Суханов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Волтерс Клувер, 2004. – Т. 1. – 682 с.
2. Гражданское право : учеб. : в 3 т. / отв. ред. А. П. Сергеев, Ю. К. Толстой. – 6-е изд., перераб. и доп. – М. : Велби ; Проспект, 2004. – Т. 1. – 776 с.

3. Братусь С. Н. Юридическая ответственность и законность / С. Н. Братусь. – М. : Юрид. лит., 1976. – 215 с.
4. Грибанов В. П. Осуществление и защита гражданских прав / В. П. Грибанов. – 2-е изд., стереотип. – М. : Статут, 2001. – 411 с.
5. Долинская В. В. Миноритарные акционеры: статус, права и их осуществление / В. В. Долинская, В. В. Фалеев ; отв. ред. В. В. Долинская. – М. : Волтерс Клувер, 2010. – 240 с.
6. Теория государства и права : учеб. для вузов / под ред. Н. Г. Александрова. – М. : Юрид. лит., 1974. – 662 с.
7. Белов В. А. Гражданское право: Общая и особенная части : учебник / В. А. Белов. – М. : Центр ЮрИнфоР, 2003. – 959 с.
8. Бутнев В. В. Понятие механизма защиты субъективных гражданских прав / В. В. Бутнев // Механизм защиты субъективных гражданских прав : сб. науч. тр. – Ярославль, 1990. – С. 4–16.
9. Мотовиловкер Е. Я. Теория регулятивного и охранительного права / Е. Я. Мотовиловкер. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1990. – 134 с.
10. Менглиев Ш. Защита имущественных прав граждан / Ш. Менглиев. – Душанбе : Ирфон, 1989. – 156 с.
11. Сулейменов М. К. Защита гражданских прав по законодательству Республики Казахстан / М. К. Сулейменов // Защита гражданских прав : материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвященной 10-летию Казахского гуманитарно-юрид. университета (в рамках ежегодных цивилистических чтений) / отв. ред. М. К. Сулейменов. – Алматы, 2005. – С. 8–28.
12. Асташкина Е. Ю. Гражданско-правовые способы защиты прав акционеров в России : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Е. Ю. Асташкина. – Ставрополь : Сев.-Кавказ. гос. техн. ун-т, 2003. – 191 с.
13. Спасибо-Фатеева І. В. Цивільно-правові проблеми акціонерних правовідносин : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / І. В. Спасибо-Фатеева ; Нац. юрид. акад. України. – Х., 2000. – 40 с.
14. Ломакин Д. В. Корпоративные правоотношения: общая теория и практика ее применения в хозяйственных обществах / Д. В. Ломакин. – М. : Статут, 2008. – 511 с.
15. Долинская В. В. Акционерное право: основные положения и тенденции : монография / В. В. Долинская. – М. : Волтерс Клувер, 2006. – 736 с.
16. Поваров Ю. С. Акционерное право России : учебник / Ю. С. Поваров. – М. : Высш. образование ; Юрайт-Издат, 2009. – 660 с.
17. Закон об акционерных обществах Германии. Параллельные русский и немецкий тексты / [предисл. В. Бергманн ; науч. ред. и алф.-предм. указ. на рус. яз. Т. Ф. Яковлева ; пер. с нем. и алф.-предм. указ. на нем. яз. Е. А. Дубовицкая]. – М. : Волтерс Клувер, 2009. – 440 с.
18. Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно-правові аспекти) : монографія / за заг. ред. В. В. Луця. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. – 320 с.

В. Г. ЖОРНОКУЙ

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ О ЗАЩИТЕ НЕИМУЩЕСТВЕННЫХ ПРАВ УЧАСТНИКОВ ХОЗЯЙСТВЕННЫХ ОБЩЕСТВ

В предложенной к обсуждению научной статье автором сделана попытка указать проблемные аспекты общих положений о защите неимущественных прав участников хозяйственных обществ. На основании проведенного анализа действующего законодательства и правовой доктрины сделан вывод о необходимости выделения общих и специальных (корпоративных) способов защиты соответствующих прав. Особенностью выделения является закрепление таких способов в различных источниках правового регулирования. Непосредственно, если первые должны быть закреплены в Гражданском кодексе Украины, то вторые – предусматриваться нормами специальных (корпоративных) нормативно-правовых актов.

Ключевые слова: неимущественные корпоративные права, участники хозяйственного общества, акционеры, способы защиты, право на защиту.

V. H. ZHORNOKUY

GENERAL PROVISIONS ABOUT PROTECTION OF NON-PROPERTY RIGHTS OF BUSINESS ENTITIES' PARTICIPANTS

Problem setting. Development of corporate legislation makes realization by the participants of corporations of their subjective corporate rights in order to achieve the interests. They entered the corporate legal relations to achieve these

interests. However, achieving own interests by some participants of corporate legal relations may lead to violation (creation of the threat of violation) of corporate rights of other participants, causing a backlash of the latter, which involves the implementation of the right on protection. Nevertheless, today there is no single approach to establish the order and ways to protect non-property corporate rights of the participants of corporate legal relations that requires conduction of their complex scientific research.

Analysis of recent researches and publications. Special studies in the field of protecting corporate rights of business entities' participants were the interest of: O. Yu. Astashkina, V.A. Bielov, V. V. Dolynska, Yu. M. Zhornokuy, O. R. Kibenko, V. M. Kravchuk, D. V. Lomakin, Yu. S. Povarov, I. V. Spasibo-Fatieieva and others.

Target of research. The author of the suggested for discussion scientific article attempts to outline the problematic aspects of the general provisions about the protection of non-property rights of business entities' participants. The conclusion of the feasibility to consider the right on protection as an independent subjective civil right is made. Besides, the need to separate general and special (corporate) methods of protecting appropriate rights is grounded. The peculiarity of such a separation is fixing of appropriate methods in different sources of legal regulation. In particular, if the first methods have to be contained in the Civil Code of Ukraine, the second ones must be provided by the norms of special laws (the Laws of Ukraine «On Joint Stock Companies» and «On Business Entities») and / or corporate acts of regulatory character (statutes, founding treaties, joint stock contracts, etc.).

Article's main body. Characteristics of the ways to protect the rights of participants (stockholders) may be carried out by their details depending on the purposes they are directed on, the features of their violations, subjects of offense, types of rights that are violated, etc. This makes possible to unite the methods of protection into a definite system, which is a set of possible and permissible measures of restoration of violated non-property right of a participant of a corporate organization, termination and prevention of its violation. Thus, a participant (stockholder) has a possibility to use the methods that mediate protection of his/her right on a share (shares) and methods of protecting own non-property corporate rights.

Conclusions and prospects for the development. The author concludes that it is not a protective enforcement act completes the act of the mechanism of protecting non-property rights of a business entity's participants, but it is a stage of real, actual elimination of their violations, recovery (recognition) and / or compensation of losses caused by the violation of such rights. The actual realization (for example, making an entry in the register of stockholders), the real opportunity to exercise their restored rights (for example, to participate in the general meeting of members (stockholders)) should complete the act of the mechanism of protecting non-property right of a business entity's participant, since the legal objective may be considered achieved only in this case.

Key words: non-property corporate rights; business entity's participants; stockholders; ways of protection; the right on protection.